

Jongens kunnen leren brein te veranderen

De hersenontwikkeling verloopt bij jongens trager dan bij meisjes.

foto ANP XTRA Koen Suyk

Jongens lopen qua ontwikkeling achter bij meisjes, maar daar is met een pedagogische aanpak wel wat aan te doen, stelt neuropsychologe Sanne Dekker.

SANNE DEKKER, NEUROPSYCHOLOGE

U kent ze vast: de jongens die erg aanwezig zijn, die niet stil kunnen zitten, die doen wat in hen opkomt en daarna pas nadenken, die snel afgeleid zijn en overal hun spullen laten slingeren. Deze jongens zijn vaak de gangmakers van de klas, maar hun schoolcijfers laten dikwijls te wensen over.

De laatste jaren is er in toenemende mate aandacht voor neuropsychologische inzichten. Neuropsychologen houden zich bezig met cognitief functioneren, gedrag en beleving en proberen naast het psychosociale ook het biologisch functioneren mee te nemen in hun verklaringen.

Vanuit deze neuropsychologische invalshoek is een deelverklaring voor het gedrag van deze jongens te vinden in de hersenontwikkeling. Die verloopt bij jongens trager dan bij meisjes. Met name de voorste delen van de hersenen, die nodig zijn om impulsen te kunnen remmen, consequenties van gedrag te kunnen overzien en te kunnen plannen, zijn nog volop in ontwikkeling.

Druk en impulsief

Volgens toonaangevend onderzoek (vanaf ongeveer 2005) loopt op 10-15-jarige leeftijd de ontwikkeling

van de meeste jongens gemiddeld één tot vier jaar achter ten opzichte van (de meeste) meisjes. Met als gevolg dat er in de eerste klassen van de middelbare school vaak grote verschillen te zien zijn tussen jongens en meisjes.

Dat sommige jongens nog wat drukker en impulsiever zijn, is helemaal niet erg. Behalve als het hen zodanig gaat belemmeren dat ze onvoldoende gaan presteren op school, of als de docent of klasgenoten hinder van hen ondervinden. Hoe kun je deze jongens dan begeleiden, en zorgen dat ze toch op een goede manier de eerste jaren van de middelbare school doorkomen?

We weten uit eerder onderzoek dat het brein plastisch is, ofwel veranderbaar, en dat de omgeving daarin een grote rol speelt. Hersenontwikkeling kan dus gestimuleerd worden.

In de afgelopen jaren is bij het Centrum Brein & Leren Amsterdam een methode ontwikkeld om de ontwikkeling van de jongens in deze periode te stimuleren. De jongens krijgen middels psycho-educatie informatie over de ontwikkeling van de hersenen en over de voorwaarden voor leren. Ook leren ze een strategie om meer doelgericht te kunnen werken. En daarnaast worden ze gestimuleerd om na te denken over sterke en zwakke punten in hun gedrag. De mogelijkheid om te groeien en te blijven ontwikkelen in zowel neurocognitieve functies als in beleving en gedrag wordt in deze methode sterk benadrukt.

Pedagogische aanpak

Het is geen didactische, maar een pedagogische aanpak. De jongens worden vaardiger in het sturen van gedrag doordat ze bewust gemaakt worden van hun eigen gedrag en ontwikkelingspotentieel, en doordat ze handvatten krijgen om hun gedrag aan te kunnen aanpassen.

De opzet, doelen en eerste resultaten van deze methode zijn in een proefschrift beschreven. Ze laten zien dat jongens die hebben deelgenomen zich vooral bewuster zijn geworden van hun gedrag. En dat ze beter kunnen uitleggen hoe ze taakgericht moeten werken. In de komende tijd gaan we samen met de onderwijspraktijk verder met het doorontwikkelen van deze methode en wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit ervan. De verwachting is dat hiermee uiteindelijk een evidence-based interventie kan worden afgeleverd voor gebruik in de onderwijspraktijk.

Sanne Dekker is op 1 november gepromoveerd binnen het Centrum Brein & Leren en afdeling Onderwijsneurowetenschap van de Vrije Universiteit Amsterdam